

**OCENIANIE WEWNĄTRZSZKOLNE
Z JEZYKA POLSKIEGO
w VII Liceum Ogólnokształcącym
im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego**

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 z późn. zm)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019 poz. 373).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. (Dz. U. z 2020 poz. 493).
4. Statut VII Liceum Ogólnokształcącego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Radomiu – rozdział V – Ocenianie Wewnętrzne.

II. CELE OCENIANIA

- informowanie ucznia o postępach w nauce oraz określaniu stopnia osiągnięć edukacyjnych,
- udzielanie uczniowi pomocy w zdobywaniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności,
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu,
- dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia,
- uzyskanie przez nauczycieli informacji potrzebnych do doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

III. PRAWA I OBOWIĄZKI UCZNIĄ

A. Prawa ucznia:

1. Uczeń ma prawo zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć dwa razy w ciągu półrocza.
2. Nieprzygotowanie ucznia nie jest uwzględniane w przypadku sprawdzianów i prac klasowych.
3. Uczeń przysługuje tzw. „szczęśliwy numer”. Nie zwalnia on jednak z zapowiedzianych i sprawdzianów i prac klasowych.
4. Oceny ucznia są jawne.

B. Obowiązki ucznia:

1. Uczeń jest zobowiązany do codziennego odbierania szkolnej poczty Outlook 365 oraz wiadomości w e-dzienniku (Librus) w trakcie prowadzenia w liceum zdalnego nauczania zgodnie z tygodniowym rozkładem zajęć, celem efektywnej komunikacji z nauczycielami i zapewnienia bezpieczeństwa.
2. Każdy uczeń ma obowiązek terminowego przesyłania prac wskazanych przez nauczyciela za pośrednictwem e-dziennika (Librus), korzystając wyłącznie z poczty elektronicznej Outlook 365 ze swego szkolnego konta lub aplikacji towarzyszących (np. Teams, Forms).
3. Uczeń winien systematycznie prowadzić zeszyt przedmiotowy według zasad określonych przez nauczyciela.
4. Uczeń ma obowiązek przynosić na każdą lekcję podręcznik oraz tekst aktualnie omawianej lektury.

5. Pisemna poprawa oceny niedostatecznej z pracy klasowej jest obowiązkowa. Termin ustala nauczyciel.
6. Uczeń, który uzyskał śródroczną ocenę niedostateczną ma obowiązek poprawić ją. Formę i termin poprawy określa nauczyciel.
7. Poprawa oceny niedostatecznej na pierwsze półrocze odbywa się do końca lutego.
8. W tym terminie uczeń przystępuje do poprawy półrocza tylko raz.
9. W przypadku, gdy uczeń nie poprawi oceny niedostatecznej i w drugim półroczu nadal nie osiąga wyników pozytywnych (jest zagrożony oceną niedostateczną), otrzymuje roczną ocenę niedostateczną.
10. Jeżeli uczeń nie poprawi oceny niedostatecznej na pierwsze półrocze, ale w drugim półroczu otrzymuje pozytywne oceny cząstkowe i nie jest zagrożony oceną niedostateczną, może ponownie raz przystąpić do poprawy pierwszego półrocza nie później niż dwa tygodnie przed zakończeniem zajęć dydaktyczno – wychowawczych.
11. Nieobecność ucznia na sprawdzianie, pracy klasowej, wypracowaniu oznaczany jest symbolem nb (nieobecny/nieobecna).
12. Uczeń, który nie pisał pracy klasowej w wyznaczonym terminie, powinien to uczynić w ciągu dwóch tygodni od tego terminu.
13. Jeśli uczeń z przyczyn usprawiedliwionych nie napisze pracy klasowej w ciągu dwóch tygodni od jej terminu, powinien napisać pracę klasową lub zostać odpytany z zakresu danego materiału zaraz po powrocie do szkoły lub w terminie ustalonym przez nauczyciela.

C. Obowiązki nauczyciela:

1. Każdy z nauczycieli VII LO zobligowany jest do dokonania oceny wybranych prac w wersji elektronicznej w możliwie najkrótszym czasie, jednak nie dłuższym niż 10 dni roboczych.
2. Prace w wersji elektronicznej, tj. dłuższe prace pisemne, sprawdziany, kartkówki nauczyciel archiwizuje, gromadząc je w osobnym dla każdej klasy folderze zabezpieczonym hasłem.
3. Na żądanie rodziców uczący udostępnia sprawdzone prace w wersji elektronicznej (scan, zaszyfrowany plik).
4. Poprawę pierwszego półrocza nauczyciel wpisuje w ocenach za drugie półrocze symbolem plus (+) lub minus (-) z adnotacją nie liczy się do średniej.
5. Poprawienie lub niepoprawienie półrocza nauczyciel odnotowuje w uwagach o uczniu.

IV. SPRAWDZANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

A. ODPOWIEDZI USTNE

- ❖ odpowiedzi, pozwalające na dokładne sprawdzenie wiadomości (umiejętności) oraz natychmiastową korektę ewentualnych błędów ucznia (w tym – ustna wypowiedź monologowa); w czasie zdalnego nauczania – odpowiedzi ustne – wyłącznie za pośrednictwem szkolnej poczty Outlook 365 (aplikacji Teams) w czasie rzeczywistym zgodnie z planem zajęć.

	kryteria
niedostateczny	Wyłącznie z przyczyn merytorycznych, kiedy od ucznia nie można uzyskać żadnej wypowiedzi; odpowiedzi wykazują rażącą niezgodność treści lub całkowicie roz mijają się (mimo prób naprowadzenia przez nauczyciela) z zadaniem.
dopuszczający	Odpowiedź chaotyczna, niespójna, tylko częściowo (ale powyżej 50% treści) na temat, splotona, z drugorzędnymi usterkami rzeczowymi; język ubogi, lecz komunikatywny.
dostateczny	Odpowiedź merytorycznie prawidłowa, na temat, lecz niepogłębiona, poprawna językowo na ogół spójna.
dobry	Odpowiedź merytorycznie właściwa, bezbłędna, odtwórcza, spójna i poprawna językowo.
bardzo dobry	Odpowiedź merytorycznie bezbłędna, uporządkowana, z wyeksponowaniem myśli głównej, trafną argumentacją i wysoką sprawnością językową.
celujący	Bardzo dobra znajomość treści programowych poszerzona o pozaszkolną wiedzę ucznia, wzbogacającą merytorycznie jego wypowiedź. Samodzielność myśli, krytycyzm sądów. Styl wypowiedzi w pełni poprawny, z bogatym słownictwem, swobodny i adekwatny do treści.

B. PRACE PISEMNE

- praca klasowa (może dotyczyć sprawdzenia wiedzy z epoki, wypracowania i czytania ze zrozumieniem, arkusza maturalnego, dwie rozprawki maturalne w półroczu)** - samodzielna, pisemna praca ucznia, co najmniej całogodzinna, pozwalająca ocenić stopień przyswojenia wiadomości i umiejętności z zakresu określonego działu;
- sprawdzian**- samodzielna, pisemna praca ucznia obejmująca niewielką, ważną dla danego działu, partię materiału; czas pracy uczniów 20-30 minut;
- kartkówka** - krótki, 10-minutowy sprawdzian pisemny, pozwalający ocenić stopień przyswojenia wiadomości i umiejętności, zawierający partię materiału z zakresu: ostatnich trzech jednostek lekcyjnych lub znajomości treści lektury; nie musi być zapowiedziana;
- sprawdzian kluczowych umiejętności (sku)** - pisemna praca ucznia o charakterze przekrojowym; czas pracy - w zależności od partii materiału;
- praca domowa** - pisemne opracowanie z zakresu realizowanego materiału, przypomnienie zrealizowanego wcześniej, zapoznanie się z treściami, których nie omówiono jeszcze w ramach zajęć;
- notatka,**
- wszystkie w/w formy są stosowane w wersji elektronicznej z wykorzystaniem e-dziennika (Librus), poczty Outlook 365 i aplikacji towarzyszących (np. Teams, Forms, Power Point).
- inne formy:**
 - aktywność w czasie zajęć,
 - referaty,
 - praca w grupach,
 - udział w kołach zainteresowań, konkursach, olimpiadach i turniejach przedmiotowych,
 - recytacja,
 - projekt,
 - prezentacja multimedialna,
 - udział w dyskusji,

Dla prac pisemnych z punktowanymi odpowiedziami obowiązują następujące kryteria procentowe:

0 – 39%	niedostateczny (1)
40 – 59%	dopuszczający (2)
60 – 74%	dostateczny (3)
75 – 89%	dobry (4)
90 – 99%	bardzo dobry (5)
100%	celujący (6)

Średnia ocen zaproponowana przez Zintegrowany System Zarządzania Oświatą nie jest wyznacznikiem oceny śródrocznej i rocznej, którą ustala nauczyciel, zorientowany jaką wiedzę posiada uczeń.

Oceny są jawne dla uczniów i rodziców (prawnych opiekunów), a prace pisemne są przechowywane przez nauczyciela do końca roku szkolnego i są do wglądu przez ucznia i jego rodzica (opiekuna prawnego).

V. DOSTOSOWANIE SYSTEMU OCENIANIA DO POTRZEB UCZNIĄ

W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dostosowane są do możliwości ucznia na podstawie orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej. W ocenianiu uczniów z dysfunkcjami uwzględnione zostają zalecenia poradni, takie jak:

1. ocenianie głównie zawartości merytorycznej w pracach pisemnych uczniów ze stwierdzoną dysortografią,
2. w uzasadnionych przypadkach wydłużenie czasu na wykonanie zadania podczas lekcji bądź przydzielenie zadania o mniejszym stopniu trudności,
3. w przypadku wypracowań domowych uwzględnianie aspektu poprawności ortograficznej, z jednoczesnym zwiększeniem dopuszczalnej liczby błędów (wdrażanie do pracy ze słownikiem ortograficznym),
4. wydłużenie czasu pracy na sprawdzianie lub zmniejszenie liczby zadań do wykonania; w uzasadnionych przypadkach złagodzenie kryteriów oceniania,
5. przeczytanie przez nauczyciela (lub wyjaśnienie) polecenia,
6. zmiana formy poprawy sprawdzianu z pisemnej na ustną, podzielenie materiału do zaliczenia na mniejsze partie,
7. dla uczniów z dysgrafią możliwość posługiwania się pismem drukowanym lub wykonywanie prac domowych na komputerze, nieocenianie estetyki wykonanej pracy oraz estetyki prowadzenia zeszytu przedmiotowego,
8. nieodpytywanie z czytania (na forum klasy) ucznia ze stwierdzoną dysleksją
9. wydłużenie terminu pamięciowego opanowania wiersza lub fragmentu prozy bądź skrócenie tekstu do nauki na pamięć,
10. możliwość dodatkowych konsultacji z nauczycielem w celu lepszego zrozumienia lub utrwalenia materiału,
11. duże znaczenie dla oceny końcowej z przedmiotu ma wysiłek ucznia, jego starania i motywacja, stopień zainteresowania przedmiotem, obowiązkowość, sumienność, aktywny i systematyczny udział w zajęciach dodatkowych.

VI. KRYTERIA OSIĄGNIĘĆ NA POSZCZEGÓLNE OCENY SZKOLNE

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

Czytanie i słuchanie:

- odtworzyć informacje sformułowane wprost;
- odczytać sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitów);
- wyodrębnić główną myśl całego tekstu;
- wskazać w tekście retorycznym najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu.

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- wybrać podstawowe teksty literackie służące realizacji zadanego tematu, posługując się wybranym źródłem informacji,
- podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu.

Świadomość językowa:

- wymienić nadawcę, odbiorcę i komunikat jako trzy najważniejsze elementy aktu komunikacji językowej;

- odróżnić od siebie teksty pełniące funkcję informatywną, impresywną i ekspresywną
- objaśnić istotę znaku;
- posługiwać się pojęciem „archaizm”;
- objaśnić istotę związku frazeologicznego;
- odróżnić od siebie synonimy, homonimy i antonimy;
- posługiwać się pojęciem „styl”.

Wstępne rozpoznanie i analiza tekstów kultury:

- przyporządkować epoce nazwiska pisarzy wskazanych w podstawie programowej oraz wymienić ich dzieła,
- przyporządkować autorowi tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej ,
- określić tematykę utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki, dramatyczny,
- posługiwać się pojęciami: podmiot liryczny, adresat liryczny, narrator, dialog, monolog,
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich: tragedia, hymn, pieśń, tren, komedia, sonet, satyra, powieść epistolarna,
- nazwać najważniejsze prądy umysłowe, filozoficzne i artystyczne omawianych epok oraz wskazać ich cechy,
- wskazać w dziełach literackich zalecanych przez podstawę programową realizację wymienionych wyżej prądów,
- streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w podstawie programowej,
- scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w podstawie programowej,
- rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich omawianych epok (epitet, metafora, porównanie, apostrofa, pytanie retoryczne),
- zanalizować utwory wskazane w podstawie programowej, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu (podmiot / adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony).

Interpretacja i wartościowanie:

- określić przybliżone ramy chronologiczne epok literackich,
- objaśnić znaczenie nazw epok literackich,
- odczytać znaczenie podstawowych symboli w dziełach literackich wskazanych w podstawie programowej.

Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

- posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i w piśmie,
- wypowiadać się w mowie i w piśmie na zadany temat, w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu,
- odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich
- podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia

i zakończenia,

- samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy,
 - zrealizować przynajmniej połowę obowiązkowych zadań przewidzianych przez nauczyciela.
- Dopuszczalne:** konieczność pomocy ze strony nauczyciela podczas realizacji zadań, ubogi komentarz, stereotypowość sądów, streszczanie utworu zamiast analizy i interpretacji, drobne błędy rzeczowe, błędy kompozycyjne (np. brak proporcji między poszczególnymi elementami pracy, brak logicznej spójności tekstu, brak wstępu lub zakończenia), błędy stylistyczne, składniowe, frazeologiczne, fleksyjne, interpunkcyjne i ortograficzne.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Czytanie i słuchanie:

- określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym,
- rozpoznać ironię w tekście,
- sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu,
- podać argumenty na rzecz tezy,
- odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy,
- rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami) tekstu,
- oddzielić informacje od opinii,
- wskazać przyczyny i skutki.

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu,
- samodzielnie korzystać ze słowników i leksykonów.

Świadomość językowa:

- rozpoznać w tekście sześć elementów aktu komunikacji językowej,
- określić dominującą w tekście funkcję wypowiedzi,
- objaśnić, na czym polega specyfika budowy języka jako systemu znaków,
- podać genezę i objaśnić znaczenie najczęściej pojawiających się w tekstach związków frazeologicznych o pochodzeniu biblijnym i mitologicznym,
- wskazać w tekście staropolskim archaizmy fonetyczne, leksykalne i składniowe,
- rozpoznać w tekście synonimię, homonimię, antonimię i polisemię,
- objaśnić pojęcie stylizacji.

Wstępne rozpoznanie i analiza tekstów kultury:

- określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich,
- podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych,
- objaśnić różnicę między literaturą a publicystyką oraz literaturą a retoryką,
- wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich,
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich.

Interpretacja i wartościowanie:

- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki antycznej, romańskiej, gotyckiej, renesansowej, barokowej, klasycystycznej i sentymentalnej,
- opisać motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów: przemijanie, śmierć, zbrodnia i kara, władza, nieśmiertelność poety i poezji, koncepcje życia godnego i szczęśliwego, naprawa Rzeczypospolitej,
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w literaturze, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich,
- odczytać nawiązania biblijne oraz mitologiczne w omawianych utworach z literatury współczesnej,
- odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich.

Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

- ułożyć szkicowy plan oraz przygotować na jego podstawie wypowiedź ustną bądź pisemną – skomponować wypowiedź składającą się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia,
- formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu,
- zastosować czytelny podział akapitowy w pracy pisemnej,
- posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej,
- posługiwać się na ogół poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,)
- zabrać głos w dyskusji,
- wykonać bez pomocy nauczyciela większość ćwiczeń i zadań realizowanych na zajęciach.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:**Czytanie i słuchanie:**

- odróżnić retorykę od erystyki,
- objaśnić mechanizmy powstawania wypowiedzi ironicznej,
- rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu,
- rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu,
- nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście,
- wskazać cechy gatunkowe tekstu.

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu – sporządzić poprawny opis bibliograficzny książki i artykułu oraz zapisów elektronicznych,
- korzystać z różnorodnych źródeł informacji.

Świadomość językowa:

- omówić relacje pomiędzy różnymi podsystemami języka,
- przyporządkować charakterystyczne środki językowe poszczególnym funkcjom językowym, – przedstawić pochodzenie polszczyzny,
- objaśnić pojęcie neosemantyzacji,
- wskazać niewerbalne środki komunikacji,
- wymienić podstawowe typy stylizacji.

Wstępne rozpoznanie i analiza tekstów kultury:

- wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) i ich dzieła w omawianych epokach,
- określić funkcje środków językowych zastosowanych w tekście,
- wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- zdefiniować tragizm, komizm i groteskę jako kategorie estetyczne, odwołując się do omówionych utworów.

Interpretacja i wartościowanie:

- wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka, odwołując się do utworów literackich,
- opisać następujące motywy i toposy: jednostka wobec despotyzmu, piekło (zaświaty), wędrówka, szatan, świat jako teatr, człowiek jako boże igrzysko, odwołując się do omówionych utworów,
- opisać różne realizacje dydaktycznej funkcji literatury, odwołując się do poznanych tekstów,
- rozpoznać nawiązania do innych epok w literaturze,
- ocenić postawy bohaterów literackich.

Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych:

- selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu,
- posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą,
- sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu,
- podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu),
- łączyć akapity, używając wskaźników zespolenia,
- posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni),
- posługiwać się stylem stosownym do sytuacji wypowiedzi,
- przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji,
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,
- aktywnie uczestniczyć w większości lekcji.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:**Czytanie i słuchanie:**

- odróżnić prawdę od fałszu i szczerść od kłamstwa w wypowiedzi językowej,
- scharakteryzować podstawowe chwytów erystyczne,
- odróżnić od siebie wypowiedź perswazyjną i manipulacyjną,
- zanalizować okres retoryczny jako zamkniętą całość myślowo-stylistyczną,
- wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich.

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki.

Wstępne rozpoznanie i analiza tekstów kultury:

- omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich różnych epok,
- rozpoznać nawiązania do poetyki renesansu, baroku i oświecenia w literaturze współczesnej,
- wskazać elementy parodii, pastiszu i trawestacji w dziele literackim oraz określić ich funkcje.

Interpretacja i wartościowanie:

- porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich,
- zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym),
- objaśnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych,
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką,
- rozpoznać i odczytać przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, symboliczne, alegoryczne, paraboliczne),
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny sztuki,
- dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury.

Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

- podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu,
- skutecznie unikać szablonów i schematów językowych,
- posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią,
- posługiwać się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości),
- posługiwać się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych,

- funkcjonalnie wykorzystywać pozawerbalne środki komunikacji (mowa ciała, intonacja, ton głosu) w wypowiedzi ustnej.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- znacząco wykracza poza poziom podstawowy,
- wykazuje swobodą budowania wypowiedzi,
- operuje słownictwem wskazującym na szeroką wiedzę,
- wykazuje się znajomością literatury spoza kanonu lektur.